III. Pildid, ennitsest elust.

I. Naadi watsh.

Meke olliwa mõisa nurme pöst, tes-pöiw tegemän, kündman, naise lätsiwa nõlo hulgoni üten tõõdi ütima; ja naa nõiwa, et mõisa wilä nurme seen wõeta hea ja lilla-ra ohtja olliwa. See olli jüst lõuna aig. Naise ei lausu üstöpsle ütlegi lõima, omisa häst mõtlesi. Hommongulli eime päiwa nõsengut olliwa nemä kõik, kui kwoonu käsel, ehk kündmaste kordo kõnelnult, pundamadalt üten koon, mõisa nurme pöst ohtjit kadman, et selleest kendale ja mehile leiba kätsa, mida mitu kund kellegi sim mujan enamb ei ole näinü. Päiwa nõsengu aigu olliwa nemä kõik oma oiupi täwotega kodo poole kaspeman, pelaten perä waktin, agu waheft kubijar wai kiltsi mitte ei näe! —

Kui meke teolt töölt kodo lätsiwa — olliwa naa õige wõimsa, kui hoolelidu naise magusa naadi-wadsaga wasta tulliwa. — Nii olli: Mõisast ärjeti, ja siigi ei tohita üte ohtjaseftgi naesele orjale toidust nõlta! —

Jutustanu
Jakob Reelo.

II. Nälg annab nõu.

Mõisa poolt anti käsu: „Iga pilwiskits ja sääd jaoma, olgu kõik riista hainamuremelt künne weedu!“ Meke ja naase lätsiwa ka plotsi, et herra puru kuiwa haina kuiwia hõigu päida ja kuiwi riistahainu kuormad sääden pudesi palju ilusist palgid haina seennit maha. Naase olliwa ka siin agara oru saama: siist saap leib. Söölsaman leotiwa nema oma palaja, pölle, säti, nimda ka mehedi oma suurâti, (mõnanest egameer oman kuboran kond) kuorma weere ala maha, — ja kooni kuorma saetur sai — olli hää kuld „leewä-tarri“ koon, mida tendelu meelega kordo kõbitõdi, ka pelaten ja kaigen: kost kubijar, kilti on, agu waheft tema jokus mägema: koitdu. Tulti kodo, kuisedi leib, olli wõega holjar ja — hää!

Selle ajaliste herrade poja ja poja poja, nõiwa ka siistgi kuulda saija, kuis wiisi neide orjä leiba saiwa, saiwa, ehk see on tõeste nii olnu! —

Jaak Reelo.

IV. Wanad laulud.

1. Kuuli ma sus idewat.

Tulli ma üler kummongulka,
Wõrra iime ralge-otta,
Lätsi usse saema,
Usse tsõõrile morole,
Kaige ma ligi, kulsi ligi,
Kuuli ma sus idewat,
Kuuli laane lattewat,
Põiwa tähe tõnitäwat,
Lätsi ma mano saema,
Käwe mano kullema,
Ega tuo ise sus ise-ei
Ega tuo laani lase-ei,
Tõnitä-õr täiwa tähe,
Üki nuo walla waese lätsi,
Üksi sõlga kurwalise,
Ilma ilalda, ilma ilmalda
Ilma põõlda pääsuese
Kõtelda kanasedese,
Üki naa suusta suusta wõõki,
Etse põõlt orwi-wüüdä,
Leinsi lepild liniwita
Üsi haawust kammehida,
Ilma-ei suõ suri wõida
Ilma-ei kõiso orwi wõida
Laina-ei lepä liniditta
Heida-õr haawa kammehida,
Tulli naa kodo kurwalise,
Etsse põõle murelise,
Kõise ilmalt kiitta wõtiwä,
Etsje ilmalt oiki wõtiwä,
Kiitta lätsi naa kiriwa kilalt
Welge wada warjole
Wõti naa kiritsse kiriwita
Seeä alta peenemäida,
Sieje ütt sinna naesile,
Ilmi sinnä ornetuile,
Laije sir waese walusse,
Ilalde-ilmelde ilusse.

Leimanni Otse
(Kundra tr.)

2. Waene kosilane.

Olli üksi wäidu wellä,
Wäidu wellä waene latsi,
Sutse peenu poisikene,
Esi tält ammu ära kodi.
Ilmäin kalmu kammetäjä,
Jäi nii wõrra waese latsi,
Ilma aigu ornetemaa,
Külesse ütel külgmäne,
Weeretse ütel wiermäne.
Jäär full kodo koiva joosta
Maja ilweste elistsesse.

Olli üksi wäidu wellä,
Wäidu wellä waene latsi,
Sutse peenu woisikene,
Olle tält elole ilma ilma
Ilma ilma, hella ilma,
Kää ütt esi koole kanni,
Karwatsja koiva kaije,
Ilwa pand sõela kammetsjaga
Leewa puu liniwega,
Esi jäi ta ull koole pitsi,
Jäi karsin kõrra kaija,
Ilmi ta jäi fuurembaa,
Kimakstu kimmämbaa.
Waar ja wõrda kaema
Waar maidu orinna.
Ilma-ei maid külä kündä,
Woimut walla waka,
Kummat ojan ulli latsi,
Tõse targaste waese
Ehkjäi nõisi paka tooda,
Saka taaka, ilma iirda.